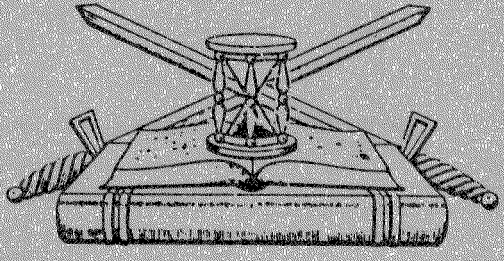
MARS *et* HISTORIA

21e Jaargang nummer 6 - november/december 1987

ORGAAN
van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de Militaire Historie. Opgericht 20 augustus 1966. Verschijnt 6 x per jaar.

Beschermheer: Z.K.H. Prins Bernhard der Nederlanden.

SAMENSTELLING VAN HET BESTUUR:
Voorzitter: H. Muller, **Vice-Voorzitter:** F.J. van Lier, **1e Secretaris:** Mevr. P.H.Th. Dumon, **Penningmeester:** drs. J.A. Bom, **2e Secretaris:** E.W. van Popta, **Leden:** Jhr.Mr. D.J.H.N. den Beer Poortugael, J. van den Berg, B.C. Cats, H.F. Fabri, C.N. Nicolas, Mr. Ch.L.M. Schaepman.

ADRESSEN DAGELIJKS BESTUUR:
Voorzitter: Willem III-laan 14, 4835 LB Breda, tel.: 076-653239. **Secretaris:** Aart van der Leeuwlaan 56, 2624 LD Delft, tel.: 015-567564. **Penningmeester:** Storm van 's-Gravesandeweg 23, 2242 JB Wassenaar, tel.: 01751-18624. De contributie bedraagt per jaar min. **f 35,00**, te storten op rek.nr. 65.82.12.125 van de Nederlandsche Middenstandsbank te Wassenaar, t.n.v. de Nederlandse Vereniging van Militaire Historie of op giro **29 40 790** van de N.V.M.H. te Wassenaar.
SAMENSTELLING REDAKTIECOMMISSIE: J. van den Berg, H.F. Fabri, E.W. van Popta.
Redaktie-adres: Mgr. Bekkerslaan 151, 2286 CE Rijswijk (Z.H.), tel.: 070-937425.
Ledenadministratie: B.C. Cats, Claudiagaarde 72, 1403 JR Bussum, telefoon: 02159-13563.

AFDELINGSCORRESPONDENTEN:

(1) 'KRIJGSGESCHIEDENIS, KORPSGESCHIEDENIS KL' vóór 1813 olv drs. J.P.C.M. van Hoof, Smaragdhorst 185, 2592 RJ 's-Gravenhage, 070-855821
ná 1813 olv E.H. Brongers, Rhodestraat 20, 6363 AZ Wijnandsrade (gem. Nuth) 045-242962
(2) 'TRADITIES EN CEREMONIEEL' olv P. van der Burg, Hoofdstraat 94, 3972 LC Driebergen 03438-17588
(3) 'UNIFORMKUNDE' olv F.A.Th. Smits jr., Wilgendreef 289, 2272 ET Voorburg 070-873961
M. Talens, Salomonszegel 115, 7322 ET Apeldoorn
(4) 'RIDDERORDEN EN ONDERSCHEIDINGEN' olv H.G. Meyer, Volienbergstraat 6, 5801 RP Venray 04780-82992
B.W. Wagenaar, Händelstraat 18, 1901 VA Castricum 02518-53084
(5) 'MILITAIRE EMBLEMEN' olv. B.C. Cats, Claudiagaarde 72, 1403 JR Bussum 02159-13563
C. van Ekeris, Anslostraat 183, 2533 KD 's-Gravenhage 070-886566
(6) 'WAPENS EN MUNITIE' olv J. Lenselink, Oxfordlaan 49, 2314 EB Leiden 071-894012
(7) 'MILITAIRE MUZIEK' olv mr. R.A. Schimmel, de Mildestraat 57, 2596 SW 's-Gravenhage 070-246568
(8) 'OVERZEESE VERSTERKINGSWERKEN MET NEDERLANDSE HISTORIE' olv A.F. Lancker, Secanets 39, 03779 Setla (Alicante), Spanje
(9) 'MARITIEME GESCHIEDENIS' olv M.K. Zaagman. Ds. Van den Boschlaan 225, 2286 PH Rijswijk (Z.H.) 070-946539
(10) 'NAPOLEONTICA' olv. Joh. Schaede, Wouwermanstraat 3III, 1071 LW Amsterdam
(11) 'TWEEDE WERELDOORLOG' olv J.H. Berlemon, J.F. Kennedylaan 70, 2324 EX Leiden
(12) 'MILITAIRE EN CIVIELE MINIATUURFIGUREN' olv. C. Frazer, H. Cleyndertweg 461, 1025 DT Amsterdam 020-368331
(13) 'VAANDELS EN STANDAARDEN' olv Kl. Sierksma. 'Nij Midgaard', Woelwijk 1, 9255 KE Tytsjerk
(14) 'EERSTE WERELDOORLOG' olv dr. F. Snapper, Burg. Patijnlaan 136, 2585 BM 's-Gravenhage
(15) 'KONINKLIJKE MARINE' olv L.L. von Münching, Middelweg 85, 2241 AP Wassenaar 01751-10045
(16) 'MILITAIRE GENEALOGIE' olv G. van Zuijdam, Dennenlaan 12, 7313 AM Apeldoorn
(17) 'MILITAIRE FOLKLORE' olv F.W. van Steen, Lion Cachetstraat 2, 3851 ZE Ermelo 03417-51983
(18) 'MILITAIRE VOERTUIGEN EN TANKS' olv M.C. van der Hoog, Surinamestraat 40, 2585 GK 's-Gravenhage 070-634391
J. Bloemendaal, Scheldelaan 10, 2105 XG Heemstede 023-291324
W. den Dunnen, Hendrik Hamelstraat 58, 2595 VM 's-Gravenhage 070-834659
(19) 'KONINKLIJKE LUCHTMACHT' olv J. van den Berg, Cronestein 85, 2804 EL Gouda 01820-34283
P.C. Boer, Waterklaver 2, 2804 PN Gouda 01820-35332
(20) 'KNIL' olv. C.A. Heshusius, Van Alkemadelaan 350, flat 316, 2597 AS 's-Gravenhage 070-248495
(21) 'MILITAIRE BIBLIOGRAFIE TIJDSCHRIFTEN' olv J.A. Bartels, Santhorstlaan 50, 2242 BH Wassenaar 01751-12222
(22) 'MILITAIRE GEDENKTEKENS EN MONUMENTEN' olv J. Albarda, Lindenheuvel 12A, 1217 JX Hilversum 035-46815
drs. J.A. Bom, Storm van 's-Gravesandeweg 23, 2242 JB Wassenaar 01751-18624
(23) 'KORPS MARINIERS' olv drs. J. Nuis, Graaf Willem de Oudelaan 187, 1412 AS Naarden 02159-46037

★

Reeds verschenen nummers kunt U, zolang de voorraad strekt, aanvragen bij de heer J. van den Berg, Cronestein 85, 2804 EL Gouda.
Losse nummers, inclusief portokosten *f* 6,75, over te maken aan de penningmeester. Het vierde Lustrumnummer (nr. 5/86): *f* 12,50, inclusief portokosten.

MARS *et* HISTORIA

De 'NEDERLANDSE VERENIGING TER BEOEFENING VAN DE MILITAIRE HISTORIE', opgericht op 20 augustus 1966 en erkend bij K.B. no. 50 van 14 juni 1968, is er voor allen, die zich verdiepen in de studie van geschiedenis, ceremoniëel, tradities, uniformen, emblemen, wapens en onderscheidingen van militaire en semi-militaire organisaties, meer in het bijzonder die van Nederland en de (voormalige) overzeese Rijksdelen.

INHOUD

F.J. van Lier: Militariade.
J. Albarda: Militaire Gedenktekens (26)
Jaarrede van de voorzitter, gehouden op de algemene ledenvergadering van 21 november 1987 te Soesterberg.
Notulen van de 21ste algemene ledenvergadering van de Nederlandse vereniging ter beoefening van de militaire historie, gehouden te Soesterberg in het Militaire Luchtvaart Museum op 21 november 1987.
Nieuwe boeken.

DE REDAKTIE WENST U FIJNE FEESTDAGEN EN EEN GOEDE START IN 1988 TOE!

RICHTLIJNEN VOOR DE INZENDING VAN KOPIJ

1. Tekst

a. Onder de titel: naam auteur met eventuele titel.
b. Kopij typen op A-4 met anderhalve regelafstand.
c. Marge ca. 5 cm.
d. Pagina's bovenaan doorlopend nummeren.
e. Bij latere tussenvoegingen van pagina's nummer van voorgaande pagina gevolgd door letter (a, b, enz.).
f. Spelling: voorkeurspelling (Van Dale/ Woordenlijst Spellingscommissie).
g. Opnieuw typen van een pagina, in geval van veel doorhalingen/wijzigingen/correcties.

2. Illustraties

a. Foto's zwart/wit, glanzend; formaat 9 x 12 of 13 x 18 (ook kleurenfoto's, geen negatieven of dia's).
b. Op de achterzijde vermelden: Mars et Historia/naam auteur/nummer waarmee in de tekst naar de afbeelding wordt verwezen.

3. Inlevering kopij

Redaktieadres: Mgr. Bekkerslaan 151, 2286 CE RIJSWIJK (ZH), tel.: 070-937425.

Bij voorbaat dank voor Uw medewerking.

Op de voorkant:
Hr. Ms. Tromp (foto AVDKM).

MILITARIADE

Een tweemaandelijkse rubriek vol wetenswaardigheden, met U en voor U verzameld door F.J. van Lier, Herenstraat 9, 4116 BK Buren (GLD).

1. Gezien de toevloed van kopij voor deze rubriek, deze keer geen uitvoerige inleiding. Bovendien zullen we proberen veel informatie in kort bestek te geven. Overigens bedank ik mevrouw Dumon en de heren Brouwer, Carstens, Hamakers, Van der Hoog, Rappard, Voskuil en de Weerd voor hun bijdragen.

2. 'Nederlands Nieuws' van de International Military Music Society afd. Nederland heeft m.i.v. nummer 25 (sept. 1987) een geheel vernieuwd uiterlijk gekregen. Het formaat is handiger geworden en het geheel oogt meer professioneel. De inhoud is gelukkig even interessant gebleven. Naast nieuws uit de afdeling, de bekende rubrieken over 'Nederlandse mars- en soldatenliederen' en 'Grammofoonplatennieuws'. Wellicht is het mogelijk de laatste blanco bladzijde te wijden aan informatie over aanmelding lidmaatschap, contributie, doel en werkwijze van de afdeling. Lijkt me erg nuttig!

3. In het orgaan van de Duitse Gebirgsjäger een artikel gelezen over 'Niederländische Gebirgsartillerie', geschreven door ene Rudolf Dübbers naar gegevens, hem verstrekt door ons medelid Lkol b.d. J.G. Brouwer. Het is een goed beknopt artikel geworden over de bergartillerie van ons roemrijke KNIL, voorzien van een vijftal foto's.

4. In de 'Telegraaf' las ons medelid Jhr. Rappard op 3 okt. 1987 een artikeltje onder de kop 'Historie over 5de regiment in beeld.' Het gaat over de traditiekamer van het Regiment Infanterie Oranje-Gelderland in de Johan van den Kornput-kazerne te Steenwijk. Dit museum is gratis toegankelijk; het verdient echter aanbeveling een afspraak te maken. Telefoon: 05210-15422. Gaarne als tip aan U doorgegeven!

5. Ons medelid Hamakers stuurt mij regelmatig exemplaren van 'Bulletin Military Book Society', 'n voortdurende uitdaging om Engelstalige boeken op militair-historisch gebied aan te schaffen. Uit de laatst ontvangen bulletins wil ik U twee uitgaven noemen:
   - 'A new guide to the battlefields of Northern France and the low countries' door Michael Glover, 'n uitgave van Michael Joseph, handelsprijs £ 14,95, clubprijs £ 10,95;
   - 'Military badge collecting' door John Gaylor, uitgegeven door Leo Cooper in samenwerking met Secker and Warburg, handelsprijs £ 16,--, clubprijs £ 10,95.

   Het adres van de Military Book Society is: Swindon X, SN99 9XX, Great-Brittain.

6. In 'Driemaster', jaar 41, nummer 10 gelezen, dat van de hand van J. Gravestijn, Kol. Marns b.d. een boekje is verschenen met als titel 'Mariniers'. Het is de schrijver gelukt om kostelijke gebeurtenissen uit het mariniersleven te beschrijven, zodat die voor de toekomst worden bewaard. Het boekje bevat 160 pagina's en is ruimschoots voorzien van cartoons. Het is uitsluitend verkrijgbaar door storting van *f* 17,40 op gironummer 90 52 18 t.n.v. J. Gravestijn te Kiel-Windeweer.

7. We ontvingen de jaarverslagen van de Stichting Collectie Militaire Traditie en van het Legermuseum, het jaarboek

1986/1987 van de Stichting Menno van Coehoorn. Om met het laatste te beginnen, dat is weer een lijvig boekwerk geworden met een aantal zeer lezenswaardige korte studies, o.a. over de vestingstad Grave, over het fort Oranje op Bonaire, over Coehoorns werk aan de citadel van Namen en 'n reisverslag van Napoleon in de Lage Landen. Zeer verzorgd gedrukt bij de Walburg Pers te Zutphen.
Het jaarverslag 1986 van het Legermuseum is meer zakelijk en beperkt zich tot de activiteiten van bestuur, directie en medewerkers van het museum. Dat die in het verslagjaar zeer omvangrijk waren door verhuizing, inrichting en opening van het museum in Delft, spreekt voor zich!
Wij hopen dat het vernieuwde Legermuseum een succesvolle toekomst tegemoet zal gaan.
Tenslotte het jaarverslag van de Stichting Collectie Militaire Traditie 'Jaap van der Burg' over het boekjaar 1986/1987. Evenals vele musea kampt ook deze collectie met ruimtegebrek, met name ten aanzien van depôt-ruimte en - wil men meer van het bezit kunnen exposeren - natuurlijk ook expositieruimte. Zou onder ons ledenbestand degene te vinden zijn, die deze mooie collectie uit de nood kan helpen?

8. In het losbladige periodiek 'Filatelie Informatief' van Samsom-Uitgeverij een goed gedocumenteerd artikel over portvrijdom voor Nederlandse militairen, geschreven door Bgen b.d. J. Voskuil onder de titel 'Portvrijdom in één pennestreek (!)(?).' Zeer lezenswaardig en bezienswaardig i.v.m. de interessante illustraties.

9. Mevrouw Dumon maakte mij attent op een artikeltje in een reeds eerder genoemd landelijk ochtendblad van 30 mei 1987 over 'Vlaggen, wapens, volksliederen.' Aangezien ik aanneem, dat de betrokken afdelingscorrespondent het nader zal bespreken, vermeld ik alleen de zakelijke gegevens. Het betreft een Duits boek, getiteld 'Flaggen, Wappen, Hymnen', geschreven door Derkwillem Visser, uitgegeven door Battenberg-Verlag München, waarin 166 nationale vlaggen, landswapens en volksliederen (een couplet).

10. Vermeldenswaard zijn een aantal wellicht minder bekende, maar daarom niet minder interessante musea op (militair-) historisch gebied in Engeland, mij opgegeven door ons medelid Van der Hoog. Het zijn:
    - 'The British in India'-museum, Sunstreet, Colne, Lancashire. Open op de eerste zaterdag en zondag van iedere maand. Bevat o.a. veel Militaria, zoals miniatuurfiguren, foto's, baret-emblemen, uniformen en onderscheidingen van Britse eenheden, die in India dienst hebben gedaan.
    - 'The Regimental Museum of the 16th/5th The Queen's Royal Lancers', Kitchener house, Lammascote road, Stafford ST16 3TA, open van maandag t/m vrijdag van 09.00-13.00 uur. Vele historische documenten en militaria van dit befaamde huzaren-regiment, dat o.a. een eskadron in Libanon had tot februari 1984.
    - 'The Wardrobe-Museum of the Duke of Edinburgh's Royal Regiment', Cathedral-Close, Salisbury. Geopend van 10.00-16.30 uur (juli en augustus dagelijks; april, mei, juni, september en oktober zaterdag gesloten; februari, maart en november weekend gesloten; december en januari geheel gesloten). Het is een prachtig militair museum, gevestigd in een magnifiek historisch gebouw.

11. In een der ter gelegenheid van de tweehonderdjarige herdenking van het jaar 1787 uitgegeven boeken is de militaire dimensie van het conflict tussen de Prinsgezinden en patriotten op deskundige wijze beschreven. Het lid onzer vereniging drs. H.L. Zwitzer leverde een bijdrage, getiteld 'De mi-

litaire dimensie van de Patriottenbeweging' in 'Voor Vaderland en Vrijheid. De revolutie van de patriotten' onder redactie van drs. F. Gijzenhout e.a. Uitgeverij is de Bataafse Leeuw.
Niet alleen de door de patiotten gevormde vrijkorpsen, maar ook het optreden van het Pruissische interventieleger en de pogingen van Amsterdam om de stad tegen de Pruissen te verdedigen, worden met verve geschetst. Zoals we bij deze uitgever gewend zijn, is er een overvloed aan fraaie afbeeldingen. (Bericht van ons lid mr. J.H. Carstens).

12. Enige nieuwe Duitse uitgaven van Verlag E.S. Mittler & Sohn te Herford, gemeld door ons lid majoor KLu J.G.A. Valette:
    - 'Die Selbstlade- und automatischen Handfeuerwaffen' door Dieter Heinrich, 388 bladzijden, formaat 17 x 24,5 cm, met 363 blzn. wapenafbeeldingen, paperback, prijs DM. 34,--.
    - 'Der Reibert-Heer' over de huidige Duitse landstrijdkrachten, 536 bladzijden, 60 afbeeldingen in kleuren, 168 zwart/wit foto's, 376 andere afbeeldingen, pocket, prijs DM. 12,--.
    - 'Kartenkunde' door Karl Heinz Herzig, 6e druk, 140 bladzijden, formaat Din A 6, brochurevorm, ongeveer 74 grafieken en kaartvoorbeelden, prijs DM 14,80.

13. Niet wetend of er elders in ons orgaan aandacht aan zal worden besteed wil ik toch ook in deze rubriek gelukwensen richten tot een drietal leden van onze vereniging en wel tot:
    - onze oud-voorzitter C.A. Heshusius, kolonel der Cavalerie b.d., die op 16 oktober l.l. de Prins Mauritsmedaille van de Koninklijke Vereniging Ons Leger te Coevorden kreeg uitgereikt vanwege zijn verdiensten op het gebied van publicaties over het voormalige KNIL. In de motivering van toekenning staat ook zijn voorzitterschap (1979-1985) van onze vereniging vermeld;
    - ons mede-lid vanaf de oprichting drs. G.H.J.M. Peynenburg ontving op 15 oktober 1987 de legpenning van de Stichting Maatschappij en Krijgsmacht voor het zich gedurende zijn gehele loopbaan beijveren voor de optimalisering van goede relaties tussen maatschappij en krijgsmacht;
    - ons oud-bestuurslid W.F.K. Engelbrecht, kolonel der Genie b.d., die op 10 oktober l.l. de 80-jarige leeftijd bereikte.

14. In juni van dit jaar is in Roosendaal in de Engelbrecht van Nassaukazerne het Commando-Museum geopend. In het museum zijn o.a. de onderdelen uitgebeeld, waar het Korps Commandotroepen uit is voortgekomen, zoals Nr. 2 Dutch Troop en het regiment Speciale Troepen. Het bijeenbrengen van historisch materiaal over het KCI is zó goed geslaagd, dat het museum in feite nu al te klein is (Bericht uit 'Terugblik', sept. 1987).

15. Na bijna een jaar wachten ontving ik eindelijk de eerste zes nummers van het nieuwe Engelse blad 'Military Illustrated, Past and Present', 'n uitgave van Military Illustrated Ltd., 169 Seven sisters road, London N4 3NS, England. De abonnementsprijs van dit tweemaandelijks verschijnend blad bedraagt £ 20,--.
    De uitgave voldoet aan de hoogste verwachtingen en vormt als zodanig een waardige opvolging van het eertijds zo geprezen 'Tradition'. Het bevat talloze interessante bijdragen, uitvoerig voorzien van kleurenafbeeldingen en zwart/wit foto's, het geheel op hoogglans kunstdrukpapier. Als voorbeeld: nummer 6 (april/mei 1987) bevat o.a. een uitvoerige studie van de hand van Philip J. Haythornthwaite over het interpreteren van Napoleontische prenten, verlucht met meerdere voorbeelden.
    Voorts artikelen over 'The face of Medieval Warfare', over 'British Mercena-

ries in the Baltic 1560-1683' etc. Als geheel zeer aanbevolen voor onze leden. U kunt abonnementen ook bestellen via boekhandel H. de Weerd, Middellaan 34, 7314 GC Apeldoorn, tel.: 055-552181.

J. ALBARDA

MILITAIRE GEDENKTEKENS (26)

564. Deventer.
Plastiek genaamd 'Het verstoorde leven'. Gemaakt door Anro Kramer uit Broekland. Dit gedenkteken herinnert aan de schrijfster Etty Hillesum uit Deventer, die een boek schreef onder deze titel. Zij werd in 1943 in het kamp Auschwitz vermoord. Onthuld: mei 1985.
Bron: Elseviers Magazine van 13 april 1985.

565. Doetinchem. Gemeentehuis. Plaquette. Gemaakt door: N.V. Bosma Florack. Opschrift:

IN DE JAREN 1940-1945
GAVEN VELEN HUN BESTE
KRACHTEN
VOOR HET VADERLAND

VAN HEN VIELEN

IN DE MEIDAGEN 1940
F. BRAAM
G.J. EELTINK
H. KEIZER
J.H. QUERREVELD
E.J. ROENHORST
C. v. SLOOTEN
G.B. SMINK

IN DUITSE
CONCENTRATIEKAMPEN
J.G.B. DRUBERS
C.J. GIGENGACK
H.W. HOGENKAMP
G. HULSHOF
A. JANSEN
J. LEBBINK
G.J. MILIUS
N.A. SPIJKMAN

IN HET VERZET
A. BOS
A.C. BIJLSMA
DS. J.T. MEESTERS
B. POLMAN

Bron: SEOS.

566. Doetinchem.Plantsoenhoek Raadhuisstraat en Plantsoenstraat. Monument, stelt voor twee handen met de polsen aan elkaar gebonden. Gemaakt door: Marius van Beek uit Oosterbeek.
Opschrift: 'LAAT DE VRIJHEID NIET STERVEN.' Materiaal: brons op betonnen grondplaat, ingelegd met natuursteen. Onthuld: 4 mei 1982 door burgemeester Mr.Dr. A.J.E. Havermans.
Bron: Gemeente Doetinchem.

567. Domburg. Alg. begraafplaats. Vrouwenfiguur.
Opschrift op een steen:
'DIE DE OORLOG ONS ONTNAM
ZIJ DIE VIELEN IN ONS DORP
ZIJ DIE STIERVEN IN DEN VREEMDE
LEVEN IN ONZE GEDACHTEN
Bron: SEOS.

568. Doorwerth, Gem. Renkum. Zuil met kruis. Gemaakt door H.W. Wesselink, 1950. Opschrift:

DEN VADERLAND
GETROUWE
SERGT. W.J. SMIT
SERGT. G. de HOOG
SERGT. D. WOLTHOF

hr. H.C. MUNTER
Res 1e Lt JHR. C.F.M.J.H. van NISPEN TOT PANNERDEN

10 mei 1940 10 mei 1950

569. **Dubbeldam, Gem. Dordrecht.** Begraafplaats. Zuil met 27 namen van gevallen kameraden van I-28 R I. Onthuld in de zomer van 1940 door Maj. C.W.E. van Hoek (18 juni 1940).

570. **Dreumel.** Zuid. van Tiel. Rooijsestraat. Muur, reliëf. Gemaakt door Prof. Fred. Carasso. 1950 Opschrift:
H.J. van den BERG G.Th. BLEIJ
W.F. van den BOOGAARD
F.W. BURGERS
H. de la COUSINE J.C.S. de Jong
G. van KRUIJSBERGEN
W.JAC. van LEUR
W. JOH. van LEUR G.H.J. MERKX
B. UDO G.J. SALET-KOOIJMANS
M.M. SALET N. SCHILTMANS
L.J. de VREE T.H. WEGMAN
Bron: SEOS.

571. **Driebergen.** Begraafplaats. Kruis, twee grafstenen.
Opschrift: (links) 'PAUL' en (rechts) 'FRANK'.
(Dit heeft betrekking op het gedenkteken genoemd in de januari/februari 1985 aflevering van 'Mars et Hist.', gedenkteken nr. 407).

572. **Driebergen-Rijsenburg.** Park 'De Wildbaan', tegenover het Gemeentehuis. Vrouwenfiguur. Gemaakt door: Wim Harzing, 1948. Opschrift: 'VRIJHEID KOM SNEL HET KNELLEND JUK VERBREKEN.'
Bron: SEOS.

573. **Driehuis. Gem. Velsen.** Crematorium Westerveld. Muur, mannenfiguur, zijn wapen is hem ontvallen. Dit monument gedenkt de driehonderdvierentwintig door de bezetters gefusilleerde Nederlanders, wier stoffelijk overschot in dit crematorium is verast. Gemaakt door: Corine Franzen-Heslenfeld.
Opschrift: links: IS DE DOOD HET LEVEN?
Rechts: IS HET LEVEN DE DOOD?

574. **Driel. Gem. Heteren.** In tuin van de Gerardus Majellastichting tegenover de kerk. Pools monument. Opschrift: 'SURGE POLONIA', (Polen zal herrijzen). Geplaatst in 1961. Op 15 sept. 1979 werd hierbij een gedenksteen onthuld met de namen van de 94 gesneuvelde Polen. Onder aanvoering van de oprichter van de Eerste Onafhankelijke Poolse Parachutisten Brigade, generaal Stanislow Sosabowski, werden zij in september 1944 ingezet ter ondersteuning van de troepen in de slag om Arnhem. Van 21 tot 26 september wisten zij de zuidelijke Rijnoever bezet te houden en dekten de terugtocht van de luchtlandingstroepen. Het monument werd op 16 sept. 1961 onthuld door de Commissaris van de Koningin in de provincie Gelderland. Vervaardigd door de beeldhouwer Jan Vlasbom. In de sokkel wordt een urn met Poolse aarde bewaard. Verder zien wij de wapens van Polen, van Warchau en het embleem van deze brigade.
Bron: SEOS en 'Zwevend naar de dood', Arnhem 1944, van Th. Peelen en A.C.J. van Vliet.

575. **Dronrijp. Gem. Menaldumadeel.** Aan de voet van de brug over het Van Harinxmakanaal. Monument voor 11 gefusilleerde verzetsstrijders op 11 april 1945. Boven aan de weg een groot kruis, lager 11 stenen met hun namen en daaronder nog een steen met opschrift: DAAROM NEEMT AAN DE GEHEELE WAPENRUSTING GODS OPDAT GIJ KUNT WEERSTAAN IN DEN BOOZEN, EN ALLES VERRICHT HEBBENDE, STAANDE BLIJVEN.
Efeziërs: 6:13.
Onthuld: 11 april 1949.
Ontwerp: Pruis, Posthuma en Oostenburg.
Steenhouwerij: Klaas de Vries uit Buitenpost.
Opdrachtgevers: Ver. Friesland 1940-1945.
De elf slachtoffers:
JOHANNES NIEUWLAND 1-6-1907

HENDRIK JOSEF POELSTRA 19-2-1916
DOUWE TUINSTRA 9-3-1919
EGBERT MARK WIERDA 26-4-1918
KLAAS JAN WYPSKE WIERDA 21-5-1921
HYLTJE WIERDA 3-1-1925
SYBRANDUS VAN DAM 18-12-1915
HEINRICH HARDER 13-4-1913
DIRK DE JONG 27-7-1918
HENDRIK JAN DE JONG 17-2-1904
RUUD KOOISTRA 4-11-1920

Bij deze fusillade waren niet 11 maar 14 mannen betrokken. Een van hen was Gerard de Jong, hij werd slechts gewond maar hield zich dood, hij overleefde. Van de 2 anderen was er een een dubbelspion en de tweede een deserteur van de Waffen SS.
Geschiedenis: Op 9-4-1945 had het Hoofdkwartier van de Ned. Binn. Strijdkr. het bevel gegeven 'sabotage op weg, rail en water.' Daartoe werd de spoorlijn Leeuwarden-Franeker en Leeuwarden-Buitenpost uitgeschakeld door het losschroeven van de rails, met als gevolg dat op 10 april een Wehrmachts locomotief met 26 wagons ontspoorde. De SD uit Groningen gaf toen opdracht tot deze moord. Een poging tot ontzet mislukte.
Bron: Reitsma blz. 140 en SEOS.

576. **Dronten. Oostelijk Flevoland.** Muur met propeller. Ontwerp: Pieter Jellema. 1965. De propeller behoorde bij een Lancaster bommenwerper (nummer ED 357) die in de nacht van 11 op 12 juni 1942 boven het IJsselmeer werd afgeschoten. Van de zeven bemanningsleden overleefden er twee, sergt. William T. Pingle en sergt. Sparling (overleden in 1973). Op 3 april 1980 heeft sergt. Pingle met zijn echtgenote, op uitnodiging van het gemeentebestuur een bezoek van drie weken aan Dronten gebracht.
'Bij de ontginning van de polder zijn in de vorm van restanten van vliegtuigen vele stille getuigen gevonden van de heldhaftige strijd die de geallieerden voor onze vrijheid hebben gevoerd' (Landdrost dr.ir. W.M. Otto).

577. **Druten.** Dijkgraafstraat. Reliëf voorstellende Sint-Joris die de draak doodt. Gemaakt door C. Dericks, 1946.
Sint Joris is het symbool van de strijd van het goede tegen het kwade. Het is ook het embleem van de Cavalerie.

578. **Duivendrecht. Gem. Ouder-Amstel.** Begoniastraat. Gedenksteen, gemaakt door W. Bruin, 1950
Opschrift:

TER ERE VAN
HENDRIK ABBINK
JAN MARTIN BAKKER
RIJKHOF I. van der PLOEG
JOHANNES ROBBEN
PIETER JELLE TRAP
gefusilleerd
1940 1945

JE MAINTIENDRAI

Jaarrede van de voorzitter, gehouden op de algemene ledenvergadering van 21 november 1987 te Soesterberg

Welkom op deze 21ste algemene ledenvergadering van onze vereniging. Zoals in de voorafgaande jaren is de opkomst op deze dag weer zeer verheugend, hoewel ik natuurlijk blijf hopen dat steeds meer leden de weg naar onze bijeenkomsten en excursies zullen vinden. Tenslotte is het bij die gelegenheden, dat contacten kunnen worden gelegd, vragen kunnen worden beantwoord en nieuwe ideeën kunnen worden opgedaan.

En helaas is het dan weer mijn droeve plicht U mede te delen wie in het afgelopen verenigingsjaar ons door de dood zijn ontvallen. Het zijn de heren:

F.H. Dolleman
Mr. L. Hamming
Jhr.Ir. R.E. Laman Trip
J. van der Leer
A. Schimmel
J. Siblesz
Drs. J.C.J. Tollenaar
Ds. I.L. Uijterschout
Ir. J.J. Verhoeven
J.J. de Wolf.

Ik verzoek U op te staan om enige ogenblikken onze overledenen te gedenken. Mogen zij rusten in vrede.
Na het drukke en succesvolle jubileumjaar zijn wij nu in wat kalmer vaarwater terecht gekomen, wat niet wil zeggen dat het bestuur op zijn lauweren is gaan rusten. In tegendeel: plannen voor het 5de lustrum, jawel ons 25-jarig bestaan in 1991, zijn al in de maak.
Een jubileumcommissie wordt samengesteld door de heer Den Beer Poortugael en ook in de redactiecommissie voor het lustrumnummer van 'Mars et Historia' wordt voorzien door de heer Fabri.
Het zal een hele toer worden onze geslaagde tentoonstelling Hoynck van Papendrecht te evenaren, laat staan te overtreffen.
Hoewel ons 4de lustrumnummer pas begin dit jaar kon uitkomen, moet gezegd worden dat het een kloeke uitgave is geworden met een groot aantal artikelen van zeer goed gehalte. Onze vereniging heeft zich hierdoor een ruimere bekendheid verworven, niet in het minst door de aanbieding van dit nummer aan o.a. de Minister van Defensie, de staatssecretaris van Defensie en de secretaris-generaal, de bevelhebbers van de krijgsmachtdelen en de commandant Koninklijke Marechaussee, alsmede aan de voorzitters van de Koninklijke Vereniging Onze Vloot, Ons Leger en Onze Luchtmacht. Ook door hen werd met veel lof over onze uitgave gesproken.
De belangstelling van onze leden gaat uit naar zeer verschillende deelgebieden van de militaire historie, getuige de 23 afdelingen die onze vereniging rijk is. Het is dan ook dikwijls moeilijk het een ieder naar de zin te maken. Deze dag is weer geprobeerd daaraan iets te doen: voor verzamelaars van militaria is er de ruilbeurs geweest, terwijl de geïnteresseerden in het krijgsbedrijf zelf aan hun trekken zijn gekomen door de bijzonder interessante lezing van de heer baron Van Hogendorp over de Slag bij Ramillies.

Hoe verschillend de interesse-sferen ook mogen zijn, toch zijn er daartussen vele raakvlakken. Wil iedere verzamelaar niet graag de achtergronden weten van de door hem verzamelde voorwerpen, zoals daar zijn uniformen, emblemen, onderscheidingen, wapens, enz. en de geschiedkundige wil toch ook meer weten over hoe vroeger de soldaten gekleed gingen en wat de motieven zijn geweest die tot zijn uitmonstering en bewapening hebben geleid.
Ook bij de planning van de excursies wordt rekening gehouden met zoveel mogelijk wensen. Bij de voorjaarsexcursie in Delft zijn wellicht de marine- en de luchtmacht-'fans' in het gedrang gekomen, maar bij onze najaarsexcursie naar Brussel was het voor 'elck wat wils', en hoe!
Toch kan ik niet nalaten de afdelingscorrespondenten op te wekken meer met het oog op de raakvlakken van interesse-sferen met elkaar contact te onderhouden door onderlinge correspondentie en artikelen in 'Mars et Historia'.
De heer Van Hengel heeft het vorige jaar voorgesteld op deze dag tafels te reserveren voor de afdelingscorrespondenten waarop het interessegebied en de activiteiten van de afdeling zichtbaar kunnen worden gemaakt. Helaas is hiervan vandaag nog niets gekomen. Iets voor het volgende jaar?
Voor wat betreft de kopij voor ons goede blad verzoek ik onze leden, die zich bij hun aanmelding bereid hebben verklaard voor 'Mars et Historia' te willen schrijven, eens wat in te sturen. De redactiecommissie zal U hiervoor dankbaar zijn.
Ongetwijfeld zult U vandaag de verkoping ten bate van het Diekerhoff-fonds wat klein hebben gevonden, maar het blijft toch een programmapunt, dat, dankzij de voortreffelijke veilingmeester, altijd zo'n levendige bijdrage aan het succes van deze dag is.
Er zijn vandaag dus helaas weinig artikelen aangeboden. Ik begrijp ten volle dat onze leden, die in de voorgaande jaren zo gul voorwerpen uit hun verzameling hebben aangeboden, hun collecties niet verder kunnen aanspreken. Ik dank hen voor de loyale vrijgevigheid, die zij toch ook nu weer hebben tentoongespreid.
Het Diekerhoff-fonds zal moeten blijven groeien, wil het aan zijn doelstelling kunnen beantwoorden, dus wie weet, kunnen we voor het volgend jaar weer wat meer aanbod verwachten.
Ondertussen zijn onderhandelingen voor fondsenverwerving in gang en verder is het nog wachten op giften en legaten.
Het ledenbestand van de vereniging blijft gestadig groeien, niet in het minst door de inspanning van een aantal van onze leden.
Wanneer zullen het er 500 zijn? Mede aan U om daarvoor te zorgen.

Tenslotte nog dit:
Niet alleen de voorbereiding van activiteiten als deze dag en de excursies kosten veel tijd en inspanning en bezorgt het bestuur veel extra werk, ook het naar buiten brengen van de vereniging bij open dagen van de Krijgsmacht en andere gelegenheden, waarop wij ons willen manifesteren, kost veel manuren.
Een aantal leden heeft zich al bereid verklaard deel te willen uitmaken van een 'pool'

steunverleners bij dit soort activiteiten. Hoe groter deze 'pool' des te minder zal op een lid daarvan een beroep behoeven te worden gedaan, dus elke aanmelding is meer dan welkom.
Gaarne dank ik de directeur van het Militaire Luchtvaartmuseum voor zijn gastvrijheid ons hier weer te willen ontvangen.
Ook voor de organisatoren van deze dag hartelijk dank, zonder hen zou deze bijeenkomst niet mogelijk zijn geweest.

Ik dank U voor Uw aandacht en wens U een prettige vergadering.

Notulen van de 21ste Algemene Ledenvergadering van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de militaire historie, gehouden te Soesterberg in het Militaire Luchtvaart Museum op 21 november 1987

Aanwezig 41 leden; bericht van verhindering werd ontvangen van 21 leden.

Punt 1:
Opening: de voorzitter opent de vergadering en heet allen van harte welkom. Hij spreekt vervolgens zijn jaarrede uit, die elders in dit blad is opgenomen.
- De voorzitter wenst onze oud-voorzitter, de heer Heshusius, van harte geluk met de Prins Mauritsmedaille van de Koninklijke vereniging 'Ons Leger' voor zijn omvangrijke en belangrijke bijdrage aan de geschiedschrijving over het KNIL.
- De secretaris leest het telegram voor, dat door ons is verzonden aan Zijne Koninklijke Hoogheid Prins Bernhard der Nederlanden, beschermheer van onze vereniging. Het luidt:
  'Bestuur en Leden van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de militaire historie in jaarvergadering bijeen betuigen Uwe Koninklijke Hoogheid hun oprechte gevoelens van aanhankelijkheid en trouw.'
  Het antwoord-telegram luidt als volgt:
  'Heel veel dank voor Uw hartelijk telegram. Ik wens U en de leden van Uw vereniging een goede jaarvergadering toe. Voor mij is het steeds weer een genoegen kennis te nemen van de goed gedocumenteerde publicaties die in 'Mars et Historia' verschijnen. Ik hoop, dat de vereniging nog vele jaren op dezelfde wijze haar activiteiten kan voortzetten en wens U allen daarbij veel succes toe. Bernhard.'
  Een enthousiast applaus van de aanwezigen volgt hierop.
- De heer Wagenaar schrijft, er de voorkeur aan te geven om 3 uur het gehele programma te laten eindigen. Het bestuur zal er zich op beraden of in den vervolge het uur van vertrek iets vervroegd kan worden, doch het lijkt een kort tijdsbestek om alle onderdelen af te werken.
  De heer Wagenaar geeft er de voorkeur aan 'het gehele gebeuren op deze dag in één ruimte te doen plaatsvinden.'
  De moeilijkheid is dat de inrichting van een zaal voor de ruilbeurs een heel andere is dan voor een vergadering en een lezing. Schrijver wil meer mensen opwekken aan de ruilbeurs deel te nemen. De voorzitter antwoordt dat deze oproep in ons blad kan worden gedaan. Tenslotte biedt de heer Wagenaar aan, een tentoonstelling te organiseren over 'de activiteiten van het Rode Kruis in recente oorlogen' of over de 'de Schutterij'.
- Van de heer Burger is eveneens bericht onvangen, dat hij zich bereid verklaart eens een tentoonstelling te houden.
- De heer Bartels schreef, dat hij helaas zijn correspondentschap opzegt. Het bestuur betreurt dit besluit en dankt de heer Bartels voor zijn activiteiten op dit gebied. Er is nog geen candidaat gevonden. Wellicht iemand van de aanwezigen? Geen directe respons. De tweede vraag van de heer Bartels is, waarom er 11 bestuursleden zijn, waardoor het bestuur 'log' zou kunnen overkomen. De voorzitter antwoordt dat de zaken net zo vlot in de bestuursvergadering afgehandeld worden als wanneer het bestuur kleiner zou zijn geweest, doch nu zijn alle krijgsmachtdelen er in vertegenwoordigd, en er worden al bestuursfuncties gecombineerd. Het moet bestaan uit een oneven aantal.
- Ook de heer Von Münching ziet zich tot zijn spijt genoodzaakt zijn correspondentschap neer te leggen. Hem wordt eveneens veel dank gezegd voor zijn activiteiten. Naar een opvolger wordt gezocht.
- De voorzitter vraagt en verkrijgt de goedkeuring van de vergadering om de volgende algemene leden vergadering weer te houden in de tweede helft van 1988 in het centrum des lands.

Punt 2:
Notulen van de 20ste algemene ledenvergadering als opgenomen in nr. 6, 1986 van 'Mars et Historia'. Deze worden zonder wijzigingen goedgekeurd onder dankzegging aan de secretaris.

Punt 3:
Stichting Diekerhoff-fonds. Aangenomen wordt dat een ieder met de doelstelling van de stichting bekend is. Gelukkig kon toch nog een kleine veiling plaats vinden, dank zij onze voortreffelijke veilingmeester, de heer Van Lier, die hiervoor hartelijk dank gezegd wordt.

Punt 4:
Financieel overzicht 1986 (zie 'Mars et Historia' nr. 4, 1987). De heer Bom, penningmeester geeft toelichting op de cijfers. Helaas zijn een paar getallen door het zetduiveltje verkeerd overgekomen, doch de eindtotalen kloppen.
De voorzitter dankt de penningmeester voor zijn uitstekend financiële beheer.
De heer Bom meldt dat de Trittkalender duurder is dan begroot omdat geen korting kan worden gegeven door de uitgever. Er zijn n.l. minder dan 40 kalenders besteld. Indien men dat wenst zal de heer Bom de kalenders alsnog bestellen tegen de hogere prijs. Hij zal dit verder regelen.

Punt 5:
Verslag van de kascommissie 1986-'87, bestaande uit de heren Bartels, Van Hoof en Van Zuydam (reserve). De heer Bartels verklaart dat de kascommissie de boeken in orde bevonden heeft en de vergadering dechargeert de penningmeester. De voorzitter dankt de kascommissie voor haar werkzaamheden.

Punt 6:
Benoeming kascommissie 1987-'88. Reserve, de heer Van Zuydam, verklaart zich bereid nu als lid, zitting te nemen evenals de heren Van Hoof en P. van der Burg (reserve).

Punt 7:
Jaarverslag van de secretaris (zie 'Mars et Historia' nr. 4, 1987). Het verslag wordt zonder wijzigingen goedgekeurd, onder dankzegging aan de secretaris.

Punt 8:
'Mars et Historia'. De redactiecommissie heeft geen opmerkingen. De voorzitter dankt de redactiecommissie voor het vele en omvangrijke werk dat zij aan de tot standkoming van ons blad heeft besteed.

Punt 9:
Vijfde lustrum. Het bestuur beraadt zich hierop. Voorstellen van de leden zijn van harte welkom.

Punt 10:
Bestuursmutaties. Volgens rooster zijn aan de beurt voor aftreden de heren Den Beer Poortugael en Nicolas. Beiden stellen zich herkiesbaar. Aangezien geen nieuwe candidaten zijn aangemeld, worden beide heren herkozen, waarmee de vergadering instemt met applaus.
Vervanging wordt gezocht voor de afdelingscorrespondenten de heren Bartels en Von Münching. Gegadigden kunnen zich melden bij de secretaris of een van de andere bestuursleden.

Punt 11:
Rondvraag.
- De voorzitter dankt de heren Van den Berg, Boon en Viergever van harte voor alle inspanning, die zij zich getroost hebben om weer een prachtige gelegenheidsenvelop, ditmaal gewijd aan W.C. Staring, te verzorgen. De volgende envelop in deze serie zal als onderwerp hebben de schilder Van Oorschot. Er zal weer een bijsluiter zijn met gegevens over schilder en werk.
- De heer Zaagman vraagt of er nog verenigingsdassen te koop zijn. De voorzitter antwoordt, dat deze zijn uitverkocht en dat men minstens 300 exemplaren moet afnemen om uit de kosten te komen. In ons blad zal hierop t.z.t. worden teruggekomen. Van de vergadering zijn ca. 20 leden geïnteresseerd.
- De heer Zaagman betreurt het, dat 'Mars et Historia' aan de late kant verschijnt. Hij hoopt, dat het blad voortaan op tijd zal komen. De voorzitter antwoordt dat wij hierop zullen aandringen bij de drukker.
- De heer Snapper zal in 1988 in Utrecht voor de Western Front Association een lezing houden over de Eerste Wereldoorlog. Hierbij zijn de leden van onze vereniging welkom.
  In ons blad zal de datum bekend gesteld worden.
- De heer Snapper meldt dat in 1984 professor J.H.C. Blom een lezing heeft gehouden voor 'Maatschappij en Krijgsmacht', getiteld 'Durch kamen sie doch, het Nederlands Defensiebeleid in de jaren dertig opnieuw beschouwd'. Naar aanleiding hiervan heeft spreker een artikel geschreven getiteld 'Durch kamen sie doch, dank zij de Luchtmacht' met een naschrift van professor Blom: 'Over geld en gevechtskracht'. Iedereen die belangstelling heeft voor dit artikel kan een gratis overdruk krijgen via de heer

Snapper of bij de Stichting 'Maatschappij en Krijgsmacht', Bachmanstraat 1, 2596 JA Den Haag, tel.: 070- 461259.

Punt 12:
Sluiting.
Niets meer aan de orde zijnde, dankt de voorzitter de leden voor hun inbreng en sluit de vergadering.

P.H.Th. Dumon,
secretaris.

Reactie op de rubriek Militaire Gedenktekens

Geachte redactie,

In nummer 4 van de 21e jaargang van 'Mars et Historia' wordt op pag. 143 onder de rubriek 'Militaire Gedenktekens (25)' melding gemaakt van het gedenkteken te Heerenveen (556). Het militaire karakter van dit gedenkteken ontgaat mij ten enenmale. Van Maasdijk was geen militair, er bestond nog geen militaire luchtvaart en de demonstratie, die hij van 31 juli t/m 4 aug. 1910 te Heerenveen hield, was georganiseerd door de plaatselijke VVV.
Bovendien was Van Maasdijk niet de eerste Nederlander die boven ons land een vlucht uitvoerde. Wie dat wel was vindt U uitvoerig beschreven in het boekje 'Het vliegkamp Ede (1910-1921) (red.).
Gaarne verblijf ik met gevoelens van hoogachting,

Wim H. Schoenmaker,
Ede, 16 november 1987

(Mochten leden geïnteresseerd zijn in dit boekje dan wordt het hen toegestuurd na overmaking van *f* 5,-- op gironummer 119 69 39, t.n.v. W.H. Schoenmaker, Postbus 4024, 6710 EA, Ede. Red.

KIM-Congres over Brits-Nederlandse betrekkingen

In het kader van de manifestaties 'Willem III en Mary, Nederland-Engeland 1688-1988' wordt op het Koninklijk Instituut voor Marine te Den Helder een Engelstalig congres gehouden onder de titel 'Navies and armies. Anglo-Dutch partnership in war and peace 1688-1988'. Dit congres zal worden gehouden op donderdag 16 en vrijdag 17 juni 1988.
In de loop van drie eeuwen hebben onderlinge militaire verhoudingen ter zee en te land vele wijzigingen ondergaan. Was er lange tijd sprake van een hecht bondgenootschap, op andere momenten bestond spanning of zelfs een regelrechte oorlog. Niet altijd waren de twee mogendheden het eens wat betreft defensie en militaire operaties in Europa, handelsbescherming en optreden overzee in de koloniën. Spoedig na 1688 kon niet meer van twee min of meer gelijkwaardige mogendheden worden gesproken. In 1949 kwamen beide in een groter militair verband samen, maar daarnaast is de rechtstreekse samenwerking voortgezet. Tenslotte zullen vergelijkingen worden getrokken tussen de plaats van de krijgsmacht in de Nederlandse en Britse samenleving.

De zeven sprekers en vier voorzitters komen uiteraard uit beide landen. Zij zijn meestal werkzaam bij militaire academies, universiteiten en militair-historische afdelingen.
Geïnteresseerden kunnen een circulaire met nadere gegevens aanvragen bij de Afdeling Maritieme Historie van de Marinestaf, Postbus 20702, 2500 ES Den Haag, telefoon: 070-162853.

2e Opgave van wijziging en aanvulling op de ledenlijst van 1 september 1987:

Nieuwe leden (per 1 januari 1988):
Engelman, J.A.H., Fok 16, 1276 HW Huizen 9, 11, 19 (Mil.luchtvaart)
Stuit, B.E., Postbus 1073, 1788 CM Den Helder 1(1900-1945), 19, 15 en 23, ontw parachutistenwapen
Tattersall, M., Westerstraat 52, 7722 DB Enschede 3(Engels), 4 en 11
Werdmüller von Elgg, Mevr. S.I., M. ter Braaklaan 235, 2624 TE Delft Algemeen

Overleden:
Het bestuur deelt met leedwezen mede dat de volgende leden zijn overleden:
Leer, J. van der, Rustenburgstraat 10, 7311 JA Apeldoorn
Wolf, J.J. de, Mezenstraat 19 flat A9, 1403 Bussum

Opgezegd (per 1 januari 1988):
Beem, B., Dulongstraat 74, 1097 SB Amsterdam
Boorn, M.L.M. v.d., Sterreplein 8, 6221 AM Maastricht
Harms Vogts, H.P.L., Postbus 91490, 2509 EB 's-Gravenhage
Lancker, A.F., Secanets 39, 03779 Setla

(Spanje)
Mauer, H.L.P., Ida Gerhardtlaan 12, 2343 DA Oegstgeest
Münching, L.L. von, Middelweg 85, 2241 AP Wassenaar
Schouten, O.A.N., Hobokenstraat 47, 4826 EA Breda
Terol, R., Zevenhuizerlaan 91, 1851 MT Heilo
Toet, K., Eikensteinstraat 95, 2241 PA Wassenaar
Zwitzer, Drs. H.L., Van Alkemadelaan 350 flat 301, 2597 AS 's-Gravenhage

Adreswijziging (oude adres te vervangen door):
Breedtveld, Rode Klaver 27, 3069 JP Rotterdam
Banning, L.A.M. van, Rechterenstraat 29, 4834 LT Breda
Peeters, J.A.M., Postbus 8215, 3503 RE Utrecht
Prinsen, Mej. N.J.A.M., Bisschop Bekkerslaan 226, 5046 JK Tilburg

Correctie:
Groenendaal, E., Goeman Borgesiusstraat 89, 7391 VE Twello: huisnummer moet zijn **80.**

Ledenbestand na 1e opgave van wijz. op ledenlijst van 1 sept 1987: 460
2e opgave van wijz. en aanvulling op deze ledenlijst: +4-2-10= -8

Actuele leden per 26 november 1987 452

NIEUWE BOEKEN

Bij de Bataafsche Leeuw verscheen **'Oorlog met de tekenpen'. Verzet van jongeren in het Gooi 1940-1945.** Samengesteld door: Jenny Smit en Jet Baruch. Een ontroerend boek, warm aanbevolen.
'Oorlog met de tekenpen', ISBN 90-6707-143-9/NUGI 648.

Twee luchtvaartboeken van formaat veschenen bij uitgeverij 'De Alk' te Alkmaar. **'Het jaarboek van de luchtvaart'**, tweede editie en **'Klu vliegtuigen'**.
In de tweede editie van **'Het jaarboek van de luchtvaart'** geven een zestal befaamde luchtvaartauteurs een gedegen overzicht van het luchtvaartgebeuren in 1986. Het is echter jammer dat er geen index is opgenomen.
'Het jaarboek van de luchtvaart', tweede editie. Redaktie Thijs Postma. ISBN 90-6013-961-5 geb. Prijs *f* 45,50.

'KLu vliegtuigen' De vliegtuigen van de Koninklijke Luchtmacht vanaf 1913. Samengesteld door Wim Schoenmaker (lid Mars et Historia, red.) en Thijs Postma.
Goede wijn behoeft geen krans. Een kloek boek waarin nagenoeg alle vliegtuigen worden behandeld die bij de Koninklijke Luchtmacht in gebruik (geweest) zijn. Dit boek, verlucht met meer dan 450 foto's, mag niet ontbreken in de collectie van de luchtvaarthobbyist.
'KLu vliegtuigen', Wim Schoenmaker en Thijs Postma.
ISBN 90-6013-966-6 geb. Prijs *f* 55,--.

Onder de titel **'Vliegend in Nederland'** zijn bij de uitgeverij Flash Aviation te Eindhoven de eerste twee deeltjes verschenen van een serie boekwerkjes waarin de vliegtuigtypen worden beschreven die sinds 1945 onder Nederlandse vlag gevlogen hebben. Alle delen te samen zullen een zeer gedetailleerd beeld geven van de na-oorlogse Nederlandse luchtvaartgeschiedenis. Van harte aanbevolen.
'Vliegend in Nederland'
Deel 1: **Thunderstreak** door G.A. Hilterman.
ISBN 90-71553-02-7. Prijs: *f* 19,50 (plus *f* 4,-- verzendkosten).
Deel 2: **Starfighter** door A. van der Zeeuw.
ISBN 90-71553-03-5. Prijs *f* 19,50 (plus *f* 4,-- verzendkosten).
Beide boekjes zijn te bestellen bij: Flash Aviation, Postbus 855, 5600 AW Eindhoven.

J. van den Berg

Uniformonderscheidingstekenen der Koninklijke Marine.
Voor verzamelaars is het beschikken over documentatie even belangrijk als het verzamelen van het object zelf. Het is immers nodig dit object te identificeren, van de juiste benaming te voorzien en te weten waar en wanneer het werd gebruikt.
In het bijzonder geldt dit voor het verzamelen van militaire emblemen; een ongeïdentificeerd embleem belandt in het doosje 'onbekend' en ook hier maakt onbekend onbemind.
Over de uniformonderscheidingstekenen der Koninklijke Landmacht zijn de laatste jaren diverse naslagwerken verschenen, hetgeen over de uniformonderscheidingstekenen der Koninklijke Marine niet gezegd kan worden. De officiële bron, het voorschrift 'Uniformen Zeemacht' (VVKM 1700)(1) is lang niet voor iedereen bereikbaar en men is dan aangewezen op de geïllustreerde vouwbladen die bij tijd en wijle worden uitgegeven. Hoe fraai zo'n gekleurd blad ook mag zijn, het is een momentopname en het vermeldt uiteraard niet de vervallen exemplaren. Een overzicht van de uniformonderscheidingstekenen zoals thans en in het verleden gedragen bestond tot heden niet.
Aan deze situatie is nu een eind gekomen. Dit jaar is van de hand van ons lid P.A. Wels te Weesp een catalogus verschenen waarin de emblemen der Koninklijke Marine sinds 1858 soort bij soort zijn geïnventariseerd, inclusief die van de Marineluchtvaartdienst, de Onderzeedienst, de Mijnendienst, het Korps Mariniers en de thans verdwenen Marine-vrouwenafdeling.
De catalogus bestaat uit 150 bladzijden in A4-formaat en bevat ruim 400 afbeeldingen in zwart/wit. De materie, uitgezonderd de rangonderscheidingstekenen, is als volgt in dertien hoofdstukken ondergebracht:
- huidige dienstvakgroeponderscheidingstekenen (drie hoofdstukken over drie perioden);
- dienstvakonderscheidingstekenen (drie hoofdstukken over drie perioden);
- brevetonderscheidingstekenen (twee hoofdstukken over twee perioden);
- korpsonderscheidingstekenen voor de officieren en korpsonderscheidingstekenen voor de adelborsten;
- borduurselen op de staande kraag van de groot-uniformjas sinds 1858;
- petonderscheidingstekenen;
- borstonderscheidingstekenen;
- diversen, zoals: nestels, koorden, mutslinten, schouderpassanten, enz;

Het laatste hoofdstuk vermeldt de dienstvakonderscheidingstekenen van de Gouvernementsmarine in het voormalig Nederlands-Indië.
Per hoofdstuk zijn de daarin voorkomende emblemen doorlopend genummerd en aangegeven met de voorschriftmatige benaming. Vervolgens is de plaats aangegeven waar het embleem wordt gedragen. Daarna de kleur van het borduursel en de categorie waarvoor bestemd. Vooral dit laatste is van belang omdat bijv. eenzelfde dienstvakonderscheidingsteken, afhankelijk van de rang/stand van de drager, in rood, geel of blauw garen of in gouddraad kan zijn vervaardigd, een systeem dat bij de vooroorlogse KL eveneens niet onbekend was. In de loop der jaren zijn veel onderscheidingstekenen vervallen en door verandering van het systeem soms hele groepen emblemen verdwenen. Helaas is dit niet altijd exact aangegeven, hetgeen het inzicht in de materie niet ten goede komt. De heer Wels pretendeert met zijn catalogus echter niet foutloos te zijn en staat open voor aanvullende opmerkingen.
Bij het indentificeren van een marine-embleem dient de verzamelaar dus in de eerste plaats na te gaan onder welk hoofdstuk dit zou kunnen vallen. Wordt het in het betrokken hoofdstuk gevonden, dan kan de aanwezigheid hiervan in een klein vakje van 1 bij 1 cm worden vermeld, een systeem dat overgenomen is uit de emblemen catalogi van de American Society of military insignia collectors.
De heer Wels heeft voor zijn catalogus de naam 'EMBLEMEN DER KONINKLIJKE MARINE' gekozen. Hij vermeldt hierin echter niet de emblemen der schepen en walinrichtingen, welke schilden bij de Marine nu juist emblemen heten. Achter een ietwat ludiek omslag met wellicht een minder juiste titel gaat echter een zeer bruikbare catalogus schuil, die de verzamelaar uitstekend ten dienste staat bij het identificeren en registreren van de uniformonderscheidingstekenen der Koninklijke Marine. Wij juichen het verschijnen van zijn catalogus dan ook ten zeerste toe.
De catalogus is een particuliere uitgave en kan worden besteld of afgehaald bij: P.A. Wels, Waarschapsstraat 21, 1382 EG Weesp, telnr.: 02940-14868.
De kosten bedragen *f* 25,--; dient het echter te worden opgezonden dan komen daar nog wel de verzendkosten bij.

Noot:

1. Verzameling Verordeningen Koninklijke Marine nr. 170.

B.C. Cats

AANMELDINGSFORMULIER

Ondergetekende, naam en voorletters:

Adres:

Postcode: Woonplaats:

Ev. dienst- of kantooradres:

Telefoonnummer:

Ev. rang, functie, ambt:

Beroep:

wil gaarne toetreden als lid van de Nederlandse Vereniging ter beoefening van de militaire historie.

De contrubutie, door hem/haar bepaald op *f* , (minimaal *f* 35,--) zal worden gestort op het gironummer of de bankrekening van de penningmeester na ontvangst van de daartoe bestemde acceptgirokaart.

Hij/zij wil wel/niet meewerken aan het orgaan.

Hij/zij stelt zich in voorkomend geval wel/niet beschikbaar voor een bestuursfunctie of als afdelingscorrespondent.

Hij/zij heeft belangstelling voor de volgende onderwerpen:

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.
8.
9.
10.

Te op 19

(handtekening)

In gefrankeerde enveloppe zenden aan de ledenadministratie:

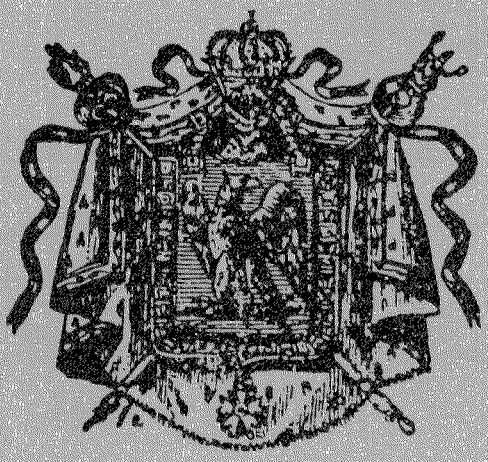
B.C. Cats, Claudiagaarde 72, 1403 JR BUSSUM

De eerste SMV-ruilbeurs in het jaar 1988 zal worden gehouden op **zondag 3 januari a.s. van 11.15 tot ca. 16.30 uur** in Sportcentrum 'DE BUN', Bovenweg 5 te Huizen (NH). De toegangsprijs is *f* 2,50 per persoon, kinderen onder de tien jaar en onder geleide gratis.
De bar voor drankjes en hapjes is de gehele dag geopend en er is voldoende parkeerruimte aanwezig.
Alle leden van Mars et Historia en hun introducé(e)s zijn van harte welkom. Sportcentrum 'DE BUN' is met openbaar vervoer bereikbaar met de NS tot station Naarden-Bussum en vandaar met de streekbus tot Huizen-Bovenweg; met eigen vervoer via de A1 tot de aansluiting A27, aldaar de borden Almere en daarna de afslag Huizen volgen.

Nadere informatie: telnr.: 02152-64469 (na 18.00 uur).

BOUTIQUE DE LA GRANDE ARMÉE

Het adres voor Historische Militaire en Civiele figuren, boeken, prenten, tijdschriften, wargame en alle verdere informatie op dit gebied.

geopend
Woensdag t/m Zaterdag
10.00 - 18.00 uur

W. C. J. EN I. S. SCHOPPEN

Willem de Zwijgerlaan 120
2582 EV Den Haag
Holland
Tel 070-541039

DE DONDERBUS

Inkoop Verkoop Ruil

Antieke wapens, Orden, Militaria, Uniformen, Uitrustingsstukken, Documentatie Eerste en Tweede Wereldoorlog. Aankopen van gehele verzamelingen.

Adres: Oostzeedijk beneden 231 A
3061 VW Rotterdam.
Geopend vrijdag 19-21 uur,
zaterdag 10-18 uur.
Telefoon: 010-4140267
01862-2338
3274 ZJ Blaaksedijk - NL